

RAQAMLI DAVRDA TA'LIMNI QAYTA KO'RIB CHIQISH**Mahamatxonova Hilolaxon Nodirxon qizi***Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti KB-61 guruh talabasi***Ibragimov G'anijon G'ayratovich**

*Ilmiy rahbar.: Qo'shma ta'lim dasturlarini muvofiqlashtirish markazi boshlig'i -
Innovatsion Menejment kafedrası dotsenti Phd, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
g.ibragimov@tsue.uz*

Annotatsiya: Raqamli davr inson hayotining barcha jabhalarini, shu jumladan ta'limni ham o'zgartirdi. An'anaviy ta'lim usullari tobora ko'proq raqamli platformalar, ijtimoiy media va sun'iy intellekt vositalari bilan almashtirilmoqda yoki to'ldirilmoqda. Ushbu dissertatsiya texnologiyani, xususan, ijtimoiy ilovalar va sun'iy intellektni qanday qilib ta'lim uchun kuchli vosita sifatida qayta tasavvur qilish mumkinligini o'rganadi. Global tendentsiyalar, imtiyozlar va muammolarni o'rganib chiqqan holda, ushbu tadqiqot raqamli transformatsiya talabalarning faolligini oshirishi, bilimga kirish imkoniyatini kengaytirishi va ta'lim kelajagini qanday o'zgartirishi mumkinligini ta'kidlaydi. Ushbu tezis hisobotlar, so'rovlar va ilmiy nashrlardan olingan ikkinchi darajali ma'lumotlar bilan qo'llab-quvvatlanadigan sifatli yondashuvdan foydalanadi. Raqamli ta'limning global ta'sirini tahlil qilish uchun YuNESKO, OECD va Statistaning statistik ma'lumotlari ko'rib chiqiladi. Turli mintaqalar ta'limda ijtimoiy media va sun'iy intellektni qanday qo'llayotganini solishtirish uchun Qo'shma Shtatlar, Yevropa va Osiyodagi amaliy tadqiqotlar kiritilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim; Raqamli davr; E-Learning; Sun'iy intellekt; Ijtimoiy tarmoqlar; Ta'limda texnologiya; Onlayn ta'lim; Talabalarning faolligi

ASOSIY QISM

Dunyo jadal raqamli transformatsiyani boshdan kechirmoqda va ta'lim bu o'zgarishlarning markazida. Dastlab o'yin-kulgi uchun mo'ljallangan Facebook, Instagram va YouTube kabi ijtimoiy media ilovalari endi o'rganish va hamkorlik platformasi sifatida sinflarga integratsiya qilinmoqda. Xuddi shunday, ChatGPT va Duolingo AI kabi sun'iy intellekt vositalari shaxsiylashtirilgan ta'limni butun dunyo bo'ylab millionlab talabalar uchun ochiq qiladi. Ushbu dissertatsiya an'anaviy o'qitishni zamonaviy raqamli echimlar bilan uyg'unlashtirish orqali raqamli davrda ta'limni qanday qayta tasavvur qilish mumkinligini o'rganishga qaratilgan. Olimlarning ta'kidlashicha, raqamli ta'lim nafaqat foydalanish imkoniyatini yaxshilaydi, balki shaxsiylashtirilgan va moslashuvchan o'rganish imkonini beradi. YuNESKO ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yildan beri, ayniqsa, COVID-19 pandemiyasi maktablarni internetga o'tkazishga majbur qilganidan

so'ng, elektron ta'lim platformalariga global investitsiyalar sezilarli darajada o'sdi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, aralash o'qitish usullaridan (an'anaviy + raqamli) foydalanadigan talabalar faqat bitta usuldan foydalanadiganlarga qaraganda yaxshiroq ishlashni namoyish etadilar. Biroq, raqamli tengsizlik, ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha foydalanish va o'qituvchilar malakasining etishmasligi kabi muammolar taraqqiyotga to'siq bo'lib qolmoqda.

Ijtimoiy platformalar hamkorlikdagi o'quv muhiti sifatida tobora ko'proq foydalanilmoqda. Misol uchun, Facebook guruhlarida akademik munozaralar uchun ishlatiladi, Instagram sahifalari esa ko'pincha mikro-ta'lim joylari bo'lib xizmat qiladi. TikTok talabalarning murakkab mavzularni soddalashtiradigan qisqa ta'lim videolarini yaratishi bilan ham e'tiborni tortdi. ChatGPT kabi sun'iy intellekt vositalari talabalarga tezkor fikr-mulohazalarni taqdim etadi, yozishda yordam beradi va muammolarni hal qilishni yaxshilaydi. Duolingo kabi til o'rganish ilovalari har bir o'quvchi uchun darslarni moslashtirish uchun Aldan foydalanadi. OECDning 2023 yilgi hisobotiga ko'ra, sun'iy intellekt yordamida o'quv vositalaridan foydalanadigan o'quvchilarning 65 foizi tilni o'zlashtirish va matematikada yaxshilangan natijalarni ko'rsatdi.

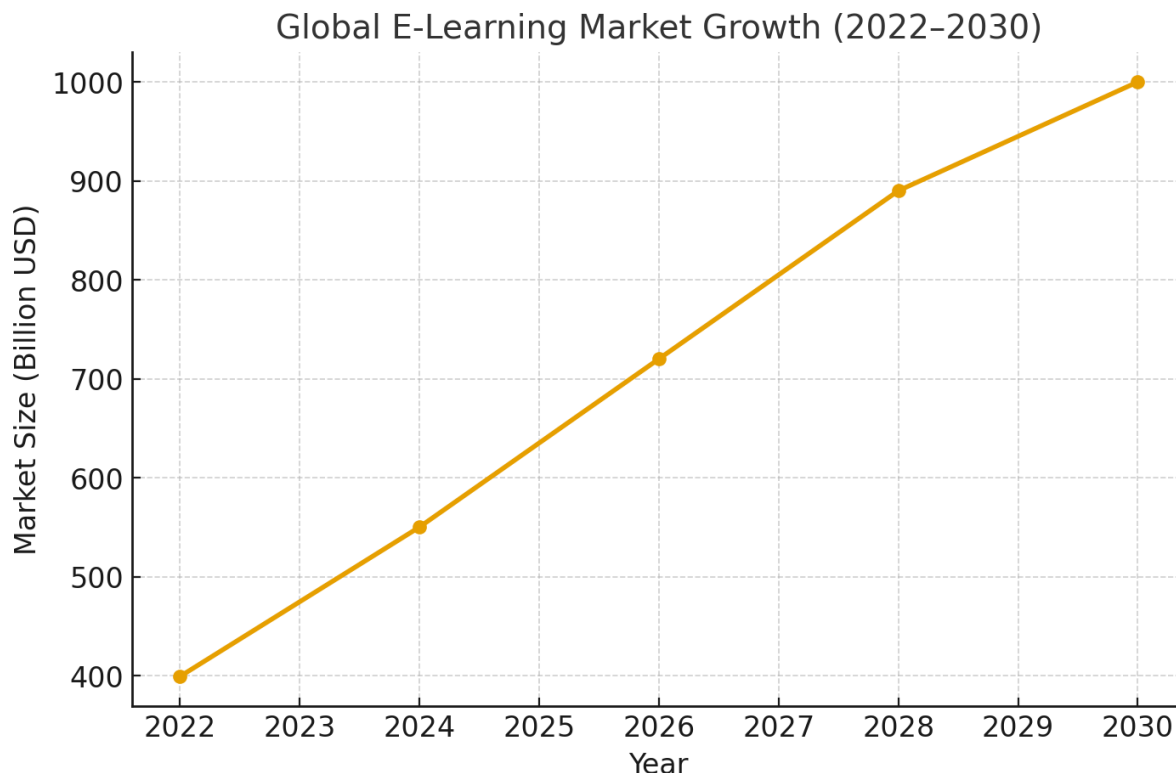
ELEKTRON TA'LIMNING O'SISHI BO'YICHA GLOBAL STATISTIKA

Global elektron ta'lim bozori 2022 yilda 399 milliard dollarga baholangan va 2030 yilga kelib 1 trillion dollarga yetishi kutilmoqda (Statista).

YuNESKO ma'lumotlariga ko'ra, raqamli ta'limni qabul qilishni tezlashtirgan COVID-19 pandemiyasi davrida 1,6 milliarddan ortiq o'quvchi maktablarning yopilishidan ta'sirlangan.

Jahon banki hisobotida (2021) ta'kidlanishicha, rivojlanayotgan mamlakatlardagi talabalar mobil qurilmalarga asoslangan elektron ta'lim platformalaridan foydalangan holda test natijalarini an'anaviy usullarga nisbatan 20–25 foizga yaxshilagan.

Topilmalar shuni ko'rsatadiki, raqamli davr ta'lim uchun ulkan imkoniyatlar beradi, lekin ayni paytda ehtiyotkorlik bilan tartibga solish va rejalashtirishni talab qiladi. Ijtimoiy media va AI faollikni, ijodkorlikni va ma'lumotlarga kirishni oshirishi mumkin. Biroq, ular noto'g'ri ma'lumot, chalg'itish va tengsiz kirish kabi xavflarni ham keltirib chiqaradi. Asosiysi, innovatsiya va mas'uliyatni muvozanatlashda. Maktablar o'qituvchilarni raqamli savodxonlikka o'rgatishlari kerak, hukumatlar infratuzilmaga sarmoya kiritishlari kerak va talabalar raqamli vositalardan samarali foydalanishga yo'l-yo'riq ko'rsatishlari kerak.

Global elektron ta'lim bozorining o'sishi (2022–2030)

Ijtimoiy tarmoq - zamonaviy ta'limning muhim vositasi bo'lib, talabalar va o'qituvchilarga ulanish, hamkorlik qilish va bilim almashishning yangi usullarini taklif qiladi. Bu tezkor aloqa kanallarini taqdim etadi, o'quvchilarga savollar berish, g'oyalarni muhokama qilish va sinfdan tashqarida qabul qilish imkonini beradi. Maqolalar, videolar, o'quv qo'llanmalar va ekspert tushunchalari kabi turli xil manbalardan foydalanish imkoniyatini berish orqali, ijtimoiy media uslublari turli xil o'rganishni rag'batlantiradi. va so'rovlar, viktorinalar va hamkorlikdagi loyihalar kabi interaktiv kontent orqali motivatsiya, shuningdek, talabalar bloglar, videolar va taqdimotlar yaratishda ijodkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Bundan tashqari, ijtimoiy media muhim raqamli ko'nikmalarni, jumladan, tanqidiy fikrlashni, mas'uliyatli onlayn xatti-harakatni va raqamli savodxonlikni rivojlantirishga yordam beradi va o'quvchilarga dunyo bo'ylab tengdoshlari va mutaxassislari bilan bog'lanish imkonini beradi o'qitish va o'rganish tajribasini yaxshilaydigan dinamik, interaktiv va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratadi.

XULOSA

Raqamli davrda ta'lim nafaqat yangi vositalardan foydalanish, balki butun o'quv jarayonini qayta ko'rib chiqishdir. Ijtimoiy media va AI ilovalari o'rganishni yanada inklyuziv, qiziqarli va samarali qilish imkoniyatiga ega. Raqamli tengsizlik va texnologiyaga haddan tashqari ishonish kabi muammolar mavjud bo'lsa-da, elektron ta'limning foydasi xavflardan ustun turadi. Ta'limning kelajagi an'anaviy

va raqamli usullarning kuchli tomonlarini birlashtirgan, talabalarni zamonaviy dunyo talablariga tayyorlaydigan gibrid modelda yotadi.

FOYDALANILGAN MANBALAR:

- 1.YuNESKO (<https://unesco.org>)
- 2.OECD (<https://oecd.org/education>) Statista (<https://statista.com>)
- 3.Jahon bankining ta'lim hisobotlari (<https://worldbank.org/education>)
- 4.EdTech jurnali (<https://edtechmagazine.com>)
- 5.ResearchGate (<https://researchgate.net>)